



NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 6. mars 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Bergljot Webster
dommer Arne Ringnes
dommer Espen Bergh
dommer Erik Thyness
dommer Eyvin Sivertsen

HR-2025-459-A, (sak nr. 24-180719STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 27. august 2024

A (advokat Abdelilah Saeme)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Anders Mandal Funnemark)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness:**

Sakens gjenstand og bakgrunn

- (2) Saken gjelder straffutmåling for befatning med opp mot 40 gram kokain og reiser særlig spørsmål om betydningen av stoffets styrkegrad, det vil si andelen narkotisk virkestoff.
- (3) Politimesteren i Oslo tok 24. august 2023 ut tiltale mot A, født 00.00.1995, for overtredelse av straffeloven § 231 første ledd. Grunnlaget for tiltalen lyder slik:

«Tirsdag 6. juni 2023 ca. kl. 12.45 i Grønland 2B i Oslo oppbevarte han 20,12 gram kokain i underbuksen.»

- (4) Den 4. desember 2023 tok politimesteren ut tilleggstiltale for overtredelse av straffeloven § 231 første ledd. Grunnlaget for tilleggstiltalen er slik:

«Torsdag 21. september 2023 kl. 16.00 og kort tid forut for dette, i en Toyota Jaris med kjennemerke --00000 han hadde leid av Bilkollektivet, i --- gate 00, Oslo oppbevarte han 18,16 gram kokain ment for videresalg.»

- (5) Ved Oslo tingretts dom 22. desember 2023 ble A kjent skyldig etter både tiltalen og tilleggstiltalen og dømt til fengsel i 110 dager.
- (6) A anket over skyldspørsmålet for tilleggstiltalen og over straffutmålingen. Borgarting lagmannsrett avsa dom 27. august 2024 med slik domsslutning:

«1. A, født 00.00.1995, dømmes for overtredelse av straffeloven § 231 første ledd, sammenholdt med forholdet som er rettskraftig avgjort ved tingrettens dom 22. desember 2023 (tiltalebeslutning 24. august 2023), sammenholdt med straffeloven § 79 a, til fengsel i 100 – hundre – dager. Varetekt kommer til fradrag med 4 – fire – dager.

2. Sakskostnader idømmes ikke.»

- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.

Mitt syn på saken***Saksforholdet***

- (8) Tingrettens dom, som er endelig for skyldspørsmålet etter den opprinnelige tiltalen, beskriver forholdet slik:

«Tiltalte oppholdt seg ved Stargate på Grønland med 20 gram kokain, titalls tomme lynlåsposer for dosering av ett grams salgsdoser og en gramvekt for å måle opp riktig salgsdoser. Stargate var på tidspunktet for gjerningen en åpen markeds plass for kjøp og salg av illegale rusmidler. Tiltalte var der for å selge kokain.»

- (9) Lagmannsretten har beskrevet forholdet i tilleggstiltalen slik:

«[D]et er hevet over enhver rimelig og fornuftig tvil at A den 21. september 2023 oppbevarte 18,16 gram kokain i en bil i ---gate 00. Han plasserte kvantumet i hanskerommet da han låste opp bilen kl. 00.27. Han låste bilen igjen ca. 50 sekunder senere og forlot garasjeanlegget etter ca. åtte minutter. Kvantumet var ment for videresalg.»

Betydningen av stoffets styrkegrad ved utmåling av straffen

- (10) Det er fastslått i rettspraksis at domfellelse for narkotikaforbrytelser skal skje på grunnlag av den mengde av det narkotiske stoffet som det finnes bevist at tiltalte har hatt befatning med, uansett om stoffet er blandet sterkere eller svakere enn det som er vanlig, jf. Rt-2008-1373 avsnitt 9. Så lenge det dreier seg om et bestemt narkotisk stoff, er styrkegrad i utgangspunktet altså ikke avgjørende for straffutmålingen.
- (11) Styrkegrad kan imidlertid etter omstendighetene få betydning for hvilket straffebed som kommer til anvendelse og for straffutmålingen. Den nærmere vurderingen av straffen må foretas i lys av de grunnleggende hensyn bak lovgivningen på dette området. I HR-2019-2203-A avsnitt 14 heter det:
- «Straffen for narkotikakriminalitet skal gjenspeile skadepotensialet for den aktuelle handlingen. Det tas derfor utgangspunkt i type og mengde stoff og i stoffets farlighet. I tillegg ses det hen til om saken gjelder oppbevaring, innførsel eller omsetning. Tiltaltes rolle i denne forbindelsen, herunder om stoffet er ment til eget bruk, er andre momenter av vekt.»
- (12) Det fremgår videre av avsnitt 19 i avgjørelsen at stoffets styrkegrad bare «får konsekvenser for straffen der stoffet har en renheten som *avviker markert* fra normal styrkegrad, det vil si den renhetsgrad som Høyesteretts straffutmålingspraksis er basert på, jf. blant annet Rt-2015-1124 avsnitt 16 til 18».
- (13) Deretter uttaler førstvoterende i avsnitt 21:
- «Når det ... ikke foretas en finjustering av straffen avhengig av mengden virkestoff, skyldes det blant annet at styrkegraden ikke nødvendigvis er kjent for selger og i alle fall ikke for kjøper. Derfor er det heller ikke gitt at antallet brukerdoser eller profitten fra salget av stoffet vil variere noe særlig etter renheten av stoffet. Jeg tilføyer at der endringen i styrkegrad gjør at stoffet ikke lenger er egnet for sprøytebruk, vil det gi seg utslag i en større korreksjon i straffen ...»
- (14) Saken illustrerer at styrkegrad har betydning for det *generelle* straffenivået. Den praktiske hovedregel er imidlertid at styrkegrad *ikke* har betydning for straffutmålingen i den enkelte sak, hvor de sentrale faktorene som nevnt er type og mengde stoff og i tillegg om saken gjelder oppbevaring, innførsel eller omsetning, samt tiltaltes rolle og om stoffet er til egen bruk.

Krav til bevis om styrkegrad

- (15) Det generelle prinsippet i strafferetten er, med noen få unntak, at det påligger påtalemyndigheten å bevise utover enhver rimelig tvil at tiltalte er skyldig.
- (16) Som hovedregel gjelder dette også for omstendigheter knyttet til den straffbare handlingen som bare har betydning for straffutmålingen. Det må for eksempel stilles like strenge krav til bevis for type og mengde narkotika som tiltalte har hatt befatning med, enten det gjelder skyldspørsmålet eller straffutmålingen, jf. Rt-1998-1945, på side 1947–1948. Beviskravet kan være annerledes når det gjelder formildende omstendigheter eller andre forhold som ikke knytter seg direkte til selve den straffbare handlingen.
- (17) Når styrkegrad etter omstendighetene *kan ha* betydning for utmålingen av straffen og – unntaksvis – også hvilken straffebestemmelse som kommer til anvendelse, kunne det tale for at det strenge strafferettslige beviskravet skulle komme fullt ut til anvendelse også for styrkegrad. I Rt-2011-654 avsnitt 11 bygger Høyesterett, med henvisning til Rt-2007-961 avsnitt 37, imidlertid på at det strenge strafferettslige beviskravet ikke gjelder for styrkegraden i narkotisk stoff. Synspunktet begrunnes i 2007-avgjørelsen med at styrkegraden bare tillegges vekt når den «i markert grad avviker fra det som må anses normalt og da ut fra en skjønnsmessig vurdering, og ikke på grunnlag av en matematisk omregning». Det fremgår at dette gjelder både ved subsumsjonen og straffutmålingen.
- (18) Ved straffutmålingen kan domstolene derfor som utgangspunkt bygge på at stoffets styrkegrad ligger innenfor normalområdet. Utmålingen av straffen vil kunne foretas på grunnlag av de momenter som etter praksis er de sentrale for denne typen saker. Bare når det foreligger konkrete holdepunkter for at styrkegraden ligger markert under normalområdet, vil påtalemyndigheten måtte bevise at dette ikke er tilfelle.
- (19) Dette har også en side til påtalemyndighetens ressursbruk. Styrkegraden i et narkotisk stoff lar seg bringe på det rene med høy grad av nøyaktighet ved en kriminalteknisk undersøkelse. Hvis det er foretatt en slik analyse, vil det følgelig i praksis ikke oppstå noe bevisproblem. Slike analyser legger imidlertid beslag på knappe ressurser. Påtalemyndigheten innhenter derfor normalt ikke tekniske analyser for mindre beslag.
- (20) Det er opplyst for Høyesterett at alle beslag av amfetamin, metamfetamin og kokain som er på over 40 gram, rutinemessig sendes til analyse for styrkegradsbestemmelse. Mindre beslag analyseres bare på anmodning når det har betydning for saken. I lys av mitt syn på beviskravene knyttet til styrkegrad, fremstår denne praksisen som forsvarlig. Bestemmelsen i straffeprosessloven § 294 om at saken skal være «fullstendig opplyst», er en bestemmelse som til tross for ordlyden ikke er absolutt, men bygger på at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering, jf. HR-2019-1967-A avsnitt 33–35. Forutsetningen for ikke å foreta en teknisk analyse, er at det i den aktuelle saken ikke foreligger konkrete holdepunkter for at stoffet har en markert lavere styrkegrad enn det som må anses å ligge innenfor et normalnivå.

Straffutmålingen

- (21) Det skal utmåles straff for ett tilfelle av oppbevaring av 20,12 gram kokain og ett tilfelle av oppbevaring av 18,16 gram kokain, begge ment for videresalg.
- (22) Det er etter at anken til Høyesterett ble fremmet, foretatt en kriminalteknisk analyse som viser at styrkegraden for de to beslagene var henholdsvis 90 og 48 prosent. Gjennomsnittlig styrkegrad for kokain i Norge i årene 2020–2024 er målt til henholdsvis 50, 58, 78, 84 og 67 prosent, noe som svarer til et gjennomsnitt for hele årrekken på 67 prosent. Ingen av beslagene har en styrkegrad som er markert under normalområdet, og styrkegrad blir uten betydning for straffutmålingen i saken her.
- (23) Det dreier seg om to tilfeller av oppbevaring av kokain med opp mot fire måneders mellomrom. Det skal utmåles en fellesstraff, jf. straffeloven § 79 bokstav a. Den samlede straffen baseres på skjønn, jf. blant annet HR-2017-1282-A avsnitt 75.
- (24) Lagmannsretten har tatt utgangspunkt i at oppbevaring av ca. 20 gram kokain ment for videresalg kvalifiserer til en ubetinget fengselsstraff på rundt 75 dager, og at passende samlet straff for de to overtredelsene er fengsel i 110 dager. Det er deretter gitt et fradrag på 10 dager for erkjennelse av straffeskyld, om enn i form av en «svært forbeholden» forklaring som ikke hadde prosessøkonomisk betydning.
- (25) Straffen lagmannsretten har utmålt, er etter min mening iallfall ikke for streng. Påtalemyndigheten har imidlertid ikke påstått strengere straff og har på forhånd varslet forsvareren om dette. Jeg finner under disse omstendigheter ikke grunn til å gå nærmere inn på straffutmålingen.

Konklusjon

- (26) Anken blir etter dette å forkaste.
- (27) Jeg stemmer for slik

D O M :

Anken forkastes.

- (28) Dommer **Ringnes:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (29) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (30) Dommer **Sivertsen:** Likeså.
- (31) Dommer **Webster:** Likeså.
- (32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.